

ски период. С друге стране, у вези са методологијом наглашава се да истраживања о управи морају бити интердисциплинарна и стога се залаже за оснивање истраживачких центара који би били састављени од правника, активних службеника, социолога, психолога и представника других дисциплина.

Што се тиче проблема у вези са документацијом, сем наведеног проблема чувања тајности одређене архивске грађе, за одређени временски период, постоји још и проблем уништавања појединих докумената управе и посебно се мисли на многа циркуларна упутства која се не налазе у архивама, а пошто се не сматрају публикацијама, не налазе се ни у Националној библиотеци па су тако коначно изгубљена за истраживања о управи. Поддржава предлог (проф. Р. Драго) да се перманентно саставља библиографија о свим објављеним монографијама и написима у француским и страним часописима као и научних елабората, и објављене и необјављене иностране управне документације. Поред тога, залаже се за микрофилмовање докумената и чак за оснивање јавног односно службеног органа који би био или посебан орган Документације француске о управи или у оквиру Генералног секретаријата француске владе. На крају у вези са проблемом координације истраживања о управи Ги Бребан сматра да координација не би смела да се остварује путем неког посебног органа који би имао овлашћења за коначно одлучивање о програмирању која би се истраживања имала вршити, а која се не би смела вршити. Међутим, ипак истиче да би координација и предвиђање били корисни. Стога сматра да би било потребно образовати групу људи способних да сагледају шта би за пет година било корисно да се за управу истражује, како би ова истраживања могла бити од користи за прогностивање у развоју управе. Ако се врше прогнозирања у економици, Ги Бребан поставља питање, зашто се не би то могло чинити и за управну делатност. Стога се залаже за програмирање у истраживању о управи али да оно не буде строго ауторитативно програмирање војног типа већ гипко програмирање сачињено уз сарадању и самих истраживача, јер сматра да би такво програмирање и координирање допринело развоју управе и обезбедило потребан континуитет у истраживачким центрима који су посвећени истраживању управне делатности. Без програмирања и координације у овој области постоји опасност, да се за хитне потребе управе у истраживањима кратког рока, више импровизовано предлажу решења него што су резултат студиозног истраживања.

Иако су оба зборника везана за истраживања о управи у Француској, ближе упознавање може допринети да се нека француска искуства користе и у нашим истраживачким центрима која би морала истраживати делатност и развој управе континуирано и бити од помоћи за прогнозирање у развоју управе.

*Д. Б. Денковић*

HISTOIRE DE L'ADMINISTRATION. Institut français des sciences administratives. Editions Cujas, Paris, 1972, стр. 134.

Француски Институт за управне науке посветио је један састанак расправљању о потреби проучавања историјског развоја управе. На овом састанку поднели су своје реферате не само француски правници већ и правници Велике Британије. У овој књизи објављени су сви реферати и дискусија. У уводној речи генерални секретар француског Института за управне науке, истакнути француски правник Ги Бребан (Guy Braibant), истакао је да је Историја управе, интердисциплинарна наука, и да може

допринети не само упознавању управе већ и упознавању историје земље чија се управа проучава. Међутим, појављују се и тешкоће у проучавању историје управе. Пре свега, неки историчари са презрењем се односе према проучавању историјског развоја управе. С друге стране, постоји индиферентност самих управних службеника да сачувају материјал за историју управе јер допуштају да се униште архивски фондови који могу бити од велике користи за проучавање историје управе. С обзиром да ни код многих управних службеника нема још свести да је за формирање нових управних службеника потребно познавање историјског развоја управе, нема ни координације у истраживачким радовима на упознавању историје управе, као што недостају такође и инструменти за ово проучавање јер нема ни потпуног инвентара о архивској грађи нити упутстава о методу истраживања. Поред тога, управни службеници су тако обузети текућим пословима да немају довољног интересовања за историјски развој службе у којој раде. Стога Ги Бребан истиче да би било веома корисно кад би свака служба посветила пажњу и проучавању развоја своје службе и кад би у ту сврху била одобрена и материјална средства. Ги Бребан се такође залаже да би било потребно израдити добар закон о архивама у коме би се утврдио метод прикупљања архиве и прописао поступак, како би се вршио одбир архиве забрањујући уништавање архивске грађе без одобрења Дирекције француских архива. Посебно се истиче да би се, с обзиром на модерни развој информатике, морала имати у виду и примена нових метода за чување модерних „докумената“ информатике који могу бити од користи за историчара који ће проучавати развој управе. Ги Бребан се на крају залаже за увођење што већег проучавања историјског развоја управе и уједно предаже оснивање „Друштва за историју управе“ чиме би се уједно потврдила и посебност ове дисциплине.

У посебним саопштењима расправља се о следећим проблемима: Интерес и корист историје управе Луј Фожер (Louis Faugère); Историја управе на факултетима правних и економских наука Пјер Ажандр (Pierre Legendre); Историја управе (XIX и XX века) на факултетима књижевности и хуманитарних наука (André J. Tudesq); Архиве и историја управе М. Бодо (Marcel Baudot); Националне архиве и историја управе Бернар Маје (Bernard Mahieu); Архиве департмана и историја управе Жерар Но (Gérard Naud); Историја управног права у Француској XIX века Ролан Драго (Roland Drago); Место историје у Великој Британији Хенри Пари (Henry Parry); Поуке на основу истраживања француске управе XIX века Венсан Рајт (Vincent Wright); Проблем публикација материјала за историју управе Ги Тилије (Guy Thuillier). Сви ови наведени реферати, иако су сажети, могу бити од користи за сваког ко се буде више интересовао за проблем проучавања историјског развоја управе.

Од посебног интереса су реферати професора Пјер Ажандра и Ролан Драго-а. Проф. Ажандр, иначе писац већ познатог дела *Histoire de l'administration de 1750 à nos jours* (Presses universitaires de France, Paris, 1968), у свом реферату се залаже за увођење Историје управе као наставног предмета на правним факултетима и указује да је нужно развити: 1. историју управног права; 2. спојити Историју управе са модерним тековинама историјског истраживања односно при проучавању историје управе имати у виду историју друштва која се предаје на факултетима књижевности као и комбиновати историју класичног типа са статистичким подацима и социолошким сагледавањем управе и, најзад, као треће, посебно истиче развијање упоредне историје управе јер су историјски односи у Европи толико блиски да упоредна историја управе допринесе разумевању повезаности појединих система. Проф. Драго се посебно залаже за увођење Историје управе, јер допринеси објективнијем упознавању теорије управног права и налажењу правог места многих теоретичара управног права, који се данас не помињу или помињу као да су припадали неком периоду „пакла“ управног права, и ако су, у ствари, ударили темеље многим основним појмовима управног права. На крају је објављена и интересантна дискусија поводом наведених реферата а од посебног је значаја францу-

ска библиографија радова из Историје управног права објављена у три последње деценије.

Историја развоја управе као и појединих институција управног права само може допринети упознавању развоја теорије управног права и развоја правне мисли уопште. Иницијатива француског Института за управне науке могла би дати подстрека да се и у нас више посвети пажња историјском развоју управног права јер бољим познавањем искуства прошлости лакше можемо сагледати савремене проблеме и налазити решења која ће одговорати условима и потребама савременог друштва.

Д. Б. Денковић

LE PERMIS DE CONSTRUIRE, ETUDE COMPARATIVE. Institut international des sciences administratives, Bruxelles et Martinus Nishoff, La Haye, 1972, 439 стр.

Данас се свуда у свету посвећује пажња урбанизму. Урбанизам није само предмет пажње у архитектури већ поред осталих одговарајућих дисциплина које проучавају проблеме урбанизма, урбанизам је у многим државама предмет управног права. Тако је, на пример, и у Француској, јер управно право регулише многе односе који се појављују у сваком урбанизованом друштву. Ово интересовање за урбанизам није ново. Још у старом веку постојале су теорије о урбанизму. Античка Грчка већ је посвећивала пажњу урбанизму. Многи филозофи, а посебно Аристотел, Платон и други, указивали су на проблеме урбанизма. И Рим тог времена посвећивао је пажњу урбанизму. Истиче се да је у Риму архитекта Витрувије дао у антици најпознатије дело о урбанизму под насловом *De architectura*. У Риму су постојале посебне службе које су се бавиле проблемима урбанизма и регулисале односе у вези са урбанистичким потребама тога времена. Посебно се истиче да је већ постојало и развијено законодавство о урбанизму које је регулисало и питање дозвола за грабење као и остала питања у вези са урбанизмом све до регулисања поступка за рушење зграда. Стога се, не без разлога, истиче да савремени урбанистички проблеми нису били страни ни грађанима пре две хиљаде година. О развоју урбанизма у старом веку видети изванредно дело које је дао Леон Омо *Léon Homo* под насловом: *Rome impériale et l'urbanisme dans l'antiquité Editions A. Michel, Paris, 1971*.

Кад су проблеми у вези са урбанистичким потребама били већ сложени и у античко време, очигледно је да су данас још сложенији, па је стога Међународни институт за управне науке са много разлога посветио пажњу проучавању система издавања дозвола за грабење у упоредном праву. Овај зборник реферата разматра систем издавања дозвола за грабење у Белгији, Великој Британији, Индији, Ирској, Југославији, Мађарској, Пољској, Португалији, Сједињеним Америчким Државама, Савезној Републици Немачкој, Турској, Француској, Холандији и Шведској.

Општи реферат дао је професор Правног факултета у Лијежу Жак Стасен (Jacques Stassen) који је уједно и генерални директор Међународног института за управне науке. Његов реферат расправља о следећем: претходни поступак и услови за подношење захтева за дозволу грабења; надлежност за издавање дозволе о грабењу; садржај решења о дозволи грабења; последица ћутања администрације поводом поднетог захтева за издавање дозволе о грабењу; рок трајања важности дозволе; правна средства; контрола и санкције и, на крају, закључак. Ова су излагања од посебног значаја јер синтетизовано излажу и указују на решења у упоредном праву.

Проф. Стасен истиче да се на основу националних реферата објављених у овом зборнику може закључити следеће: